

Täysistunto

Torstai 7.12.2023 klo 16.00—1.56

2.3. Suullinen kysymys koulujen mahdollisuudesta rajoittaa mobiililaitteiden käyttämistä (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 75/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.14 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Tuoreet Pisa-tulokset osoittavat, että huolemme suomalaisten lasten ja nuorten oppimistulosten laskusta ei ole ollut ylimitoitettu. Hallitusohjelmassa on monia hyviä kirjauksia, joilla pyrimme kääntämään oppimistuloksia nousuun: tuomme työrauhaa kouluihin, vakiinnutamme koulujen tasa-arvorahan, lisäämme vuosiviikkotunteja perusopetukseen, uudistamme oppimisen tuen. Tämä kaikki tehdään, jotta jokainen saavuttaa tarvittavat perustiedot ja -taidot pärjätä elämässään ja jatko-opinnoissa.

Tutkimus vahvisti myös kännyköiden ja älylaitteiden häiritsevyyden oppitunneilla. Kysynkin opetusministeriltä: millä aikataululla opettajat ja koulut saavat hallitusohjelman mukaisesti nykyistä paremmat toimivaltuudet puuttua niihin, varmistaa kouluissa työrauhan ja halutessaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.15 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja on aivan oikeassa siinä, että kun tässä Pisa-tutkimuksessa tutkittiin niin kutsuttua työrauhaindeksiä, siinä suomalaisoppilaista 41 prosenttia vastasi, että oppilaitten digitaalisten resurssien käyttö häiritsee heidän keskittymistään kaikilla tai useimmilla matematiikan tunneilla. Ja se on selkeästi suurempi osuus — osuus OECD-maissa keskimäärin oli 31 prosenttia. No, sitten kun kysyttiin, häiritsevätkö nämä digitaaliset laitteet oppilaan omaa keskittymistä, jos joku toinen oppilas käyttää niitä, niin tähän vastattiin kuitenkin, että sitä ei tapahdu. Elikkä tässä oli vähän kahdenlaista viestiä, mutta tokihan se on niin, että tämä perusviesti on se, että joitakin oppilaita häiritsee se, että käytetään kännyköitä. Ja sen takiahan meillä on lainsäädännössä, perusopetuslaissa, mutta myös koulujen omissa järjestyssäännöissä mahdollisuuksia kaventaa mobiililaitteiden käyttöä. [Puhemies koputtaa] Ja myös hallitusohjelmassa on kirjaus, ja sitä valmistellaan nyt [Puhemies koputtaa] opetus- ja kulttuuriministeriössä: mietitään, millä tavalla mennään eteenpäin niin, [Puhemies koputtaa] että jokaisen oppilaan työrauha voidaan taata. [Ben Zyskowicz: Toivottavasti hallitusohjelman mukaan mennään eteenpäin!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

16.17 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän Pisa-tulosten laskun ei todellakaan pitäisi tulla täällä kenellekään yllätyksenä — onhan se jatkunut jo vuodesta 2006 ja samalla myös rahoitusta on vuosittain leikattu. Sinänsä, kun sanotte panostavanne perusopetukseen, ajatus on hyvä, mutta tosiaan kun kuntaosuuksia vähennetään, niin sehän menee suoraan sinne perusopetukseen ja lapsiin ja nuoriin kohdistuviin palveluihin ja sillä tavalla esimerkiksi kouluverkkoon, luokkakokoihin, oppimateriaaleihin ja tuen järjestämiseen.

No, myös muistutan siitä, että oppimisprosessi ei muutu, vaikka maailma muuttuu. Eliikä kun halutaan oppimistuloksia parantaa, tarvitaan oppimateriaalit, tarvitaan tehtäviä. Kun opetetaan asia, sitä pitää harjoitella, ja jos ei ole, mistä harjoitella, niin ei tapahdu oppimista, ja tämä on sellainen oleellinen asia, mihin pitäisi puuttua. Eli oppimateriaalit kuntoon, tällä hetkellä niitä ei kouluissa ole... [Viiden sekunnin katkos tallenteessa] Sosioekonominen tausta vaikuttaa tutkitusti oppimistuloksiin, ja nyt kymmenettuhannet lapset puutoavat köyhyysrajan alapuolelle, ja se tulee näkymään myös tulevaisuudessa — ei välttämättä tämän neljän vuoden aikana, mutta se ei edistä Pisa-tulosten paranemista. Miten puuttutte näihin ihan oikeisiin oppimiseen vaikuttaviin asioihin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.18 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on jo aika moneen kertaan todettu, niin nyt panostetaan noin 200 miljoonaa euroa tällä tulevalle kaudella, ja se on enemmän kuin edellisen hallituksen aikana, [Hälinää] ja tätä pitkäjänteistä työtä pitää edelleen tehdä.

Me panostamme myös siihen, että yhdessä, niin kuin tässä ensimmäisessä kysymyksessä peräänkuulutettiin, ollaan myös parlamentaarinen työryhmä asettamassa niin, että me voimme keskustella ja miettiä, mikä on se suomalainen tulevaisuuden koulu. Tähän työhön tullaan tarvitsemaan meitä kaikkia. Tähän tarvitaan tutkijoita, tähän tarvitaan opettajia, tähän tarvitaan OAJ:tä, ja tähän tarvitaan myös eduskunnan parlamentaarinen työryhmä. Me eletään maailmassa, jossa yhteiskunta on muuttunut. Yhteiskunta on tänä päivänä paljon erilaisemman näköinen kuin 20 vuotta sitten, ja näihin uusiin haasteisiin meidän pitää pystyä myös vastaamaan. Sen takia on tärkeätä se, [Puhemies koputtaa] että nyt joka koulussa ja kunnassa mietitään asioita perustasolla [Puhemies koputtaa] ja mekin mietimme hallituksena, mitä me pystymme tekemään, [Puhemies koputtaa] ja yhdessä eduskunnassa mietitään näitä jatkoaskelia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

16.19 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä monet kollegat ovat todenneet, nämä tuoreimmat tulokset ovat tosiaan erittäin murheellisia, niin Suomen osalta kuin laajemmin, sillä tällä kertaa, niin kuin ministeri tässä totesi, tässä tutkimuksessa näkyy poikkeuksellinen osaamistason lasku hyvin monessa OECD-maassa, ja monissa maissa oli myöskin vaikeuksia päästä OECD:n standardeihin, mitä tulee otantaan ja vastausprosentteihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Tämän laajemman kansainvälisen kehityksen taustalla, uskon kyllä itse, myötävaikuttaa tämä koronakriisi, joka on omalta osaltaan vahvistanut sellaisia negatiivisia trendejä, jotka ovat olleet olemassa jo ennen tätä pandemiaa, kuten esimerkiksi se, miten älylaitteiden käyttö on vaikuttanut meidän lukutottumuksiin ja myöskin meidän ajankäyttöön. Suomessa meidän erityishaaste on heikosti pärjäävien oppilaiden osuuden kasvu, ja siksi tämä oppimisen tuen kokonaisuudistus on äärimmäisen tärkeä, ja on hyvä, että se tehdään.

Minun kysymykseni on se, riittääkö sata miljoonaa koko oppimisen tuen järjestelmän uudistamiseen. Tarpeen on arvioitu olevan noin tuplasti sen verran, varsinkin huomioiden sen, [Puhemies koputtaa] että kuntien valtionosuuksista ollaan saman verran rahaa vähentämässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.21 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Anderssonille siitä huomiosta myös, että tähän on myös maailmanlaajuisesti vaikuttanut koronapandemia jollakin tapaa, ja se on toiminut juuri sillä tavalla, että se on vahvistanut sitä negatiivista kehitystä. Ne lapset, jotka ovat aikaisemmin, ennen pandemiaa, tarvinneet enemmän tukea, ovat tarvinneet sitä nyt vielä enemmän, ja on ilmeistä myös, että myös sellaiset lapset, jotka aikaisemmin eivät ole tarvinneet niin paljon tukea, ovat sen koronapandemian johdosta sitten olleet enemmän tuen tarpeessa.

Sata miljoonaa euroa on kuitenkin iso raha. Se on paljon — se on enemmän kuin mitä edellinen hallitus laittoi tähän oppimisen tukeen. Tässä on ministeriössä lähtenyt työ käyntiin. On tarkoitus, että annetaan ensi vuonna uusi lakiesitys tästä oppimisen tuesta, ja totta kai se tehdään nyt hyvin huolellisesti, ja me tulemme katsomaan sen perään, että siitä saadaan niin vaikuttava ja hyvä järjestelmä kuin mahdollista. [Puhemies koputtaa] Pääasia on se, että panostetaan oikeisiin asioihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.22 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on osoittanut sen, että koulutus on keskeinen, ja te, arvoisa pääministeri, olette sanonut ennen vaaleja julkisuudessa, että koulutus on erityissuojeluksessa. [Timo Heinonen: Kyllä, siksi siihen panostetaan!] Mutta tällä hetkellä hallitus nyt kuitenkin tuntuu keskittyvän sotkemaan työmarkkinoita, leikkaamaan, [Välihuutoja oikealta] ja esimerkiksi aikuiskoulutustuki viedään pois, joka on aivan olennainen esimerkiksi opettajien täydennyskoulutuksen väline. Jos kunnat vielä pakotetaan lähes puolen miljardin lisäsäästöihin, niin sehän tarkoittaa sitä, että ne leikkaukset tulevat koulutukseen, koska koulutus on kunnissa. Tälläkään hetkellä peruskouluissa ei kaikkialla ole oppilailla edes mahdollisuutta tehtäväkirjoihin.

Arvoisa pääministeri, kysyn nyt teiltä: Keskittyykö hallitus nyt meidän tulevaisuutemme kannalta keskeisiin asioihin, eli eikö koulutus ole se kaikkein tärkein, johon nyt pitäisi satsata ja panna kaikki paukut, koska tässä puhumme nyt Suomen osaajista, suomalaisen yhteiskunnan kivijalasta? [Puhemies koputtaa] Eikö jokainen koululainen ansaitse tehtäväkirjat? Arvoisa pääministeri, mitä vastaatte: onko hallitus sitoutunut tähän kokonaisuuteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.23 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja, kyllä hallitus on sitoutunut. Meillä oli keväällä jo aika selkeä kuva siitä, että oppimistulokset ovat laskussa edelleen, ja kyllä nuo tulokset olivat dramaattisia. Jokaisen pitää pysähtyä niin kuin nyt täällä ollaan tehty, se on aivan oikein. Mutta me tehtiin jo keväällä tähän liittyen oikeita ratkaisuja. 200 miljoonaa, joka on täällä monta kertaa kerrottu, on valtava panostus nimenomaan perusopetuksen vahvistamiseen. [Välihuutoja vasemmalta]

Ja, arvoisat edustajat, me tulemme pitämään huolta siitä, että hallitusohjelman tahtotilasta siitä, että perusopetusta vahvistetaan, pidetään kiinni. Te tiedätte aivan hyvin sen, että se 500 miljoonan euron vaje kuntien valtionosuuksiin johtuu vain ja puhtaasti siitä rahoitusmallista, jonka edellinen hallitus teki. [Hälinää] Me tulemme käsittelemään tämän asian. Ensi vuosi on turvassa, ja me tulemme hakemaan ratkaisut, joilla hallitusohjelman hengestä siitä, että perusopetukseen panostetaan ja että me laitetaan meidän kouluamme kuntoon, pidetään kiinni.

Mitä tulee yhdessä työskentelyyn, joka on todellakin hyvä asia tässä, [Puhemies koputtaa] meillä on tulevaisuuden koulu -työryhmä, joka on parlamentaarinen ja jossa me pääsemme yhdessä etsimään parhaita ratkaisuja, ja siinä sanoisin, että kuunnellaan opettajia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

16.25 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuoreet Pisa-tulokset kertovat tarpeesta muuttaa koulutuspolitiikkaa, niin kuin täällä salissa on tullut esille. Osaamisen alamäki matematiikassa, lukutaidossa ja luonnontieteissä on huolestuttavaa. Vasemmistoministerin aikana ei oppimistuloksia saatu käännettyä nousuun. Tämä hallitus satsaa jopa 200 miljoonaa lisää peruskouluun. Tämän lisäksi hallitus tarkastelee koulutuspolitiikassa tehtyjä muita ratkaisuja.

Maailma on muuttunut monimutkaisemmaksi, mutta ihmislapsi on sama kuin ennen. Haasteiden kasvaessa lapset tarvitsevat enemmän turvaa ja ohjausta, eivät lisää laitteita, digijuttuja ja itseohjautuvuutta. He tarvitsevat aikuisia, rajoja ja rakkautta.

Hallitusohjelmassa on lukuisia tärkeitä toimia, joilla voidaan vahvistaa työrauhaa kouluissa, esimerkkinä kännyköiden käytön rajoittaminen koulupäivän aikana. Arvoisa hallitus, eteneväthän nämä hallitusohjelman tärkeät tavoitteet ripeällä aikataululla ja arjen käytännön toimenpiteille? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.26 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi tärkeätä, että koulussa on työrauha, ja sitä työrauhaa hallitus haluaa myös nyt vahvistaa kouluissa tekemällä juuri näitä uudistuksia, joilla käytännössä saadaan lisää henkilökuntaa kouluihin. Nämä uudistukset, esimerkiksi oppimisen tuen uudistus ja tämä tasa-arvorahoituksen vakiinnuttaminen, tarkoittavat sitä, että meillä on tulevaisuudessa enemmän aikuisia koulussa, enemmän aikuisia, joilla on aikaa lapsille, enemmän aikuisia, jotka ovat siellä antamassa sitä tukea, kun sitä tarvitaan. Se tarkoittaa myös sitä, että tätä kautta luodaan koulurauhaa niin oppilaille kuin opettajille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Samalla meidän on otettava vakavasti nämä kysymykset koskien kännyköitä. Meidän on myös nähtävä, että tulevaisuuden yhteiskunnassa me emme tule pärjäämään ilman näitä digilaitteita. Ne ovat myös tärkeä osa oppimista, mutta silloin, kun ne häiritsevät oppimista, niitä pitää ottaa pois. [Puhemies koputtaa] Sen takia hallitus tekee tässä nyt sitä työtä, että arvioidaan, millä tavalla sitä lainsäädäntöä, mikä meillä on tänä päivänä, voidaan vieläkin vahvistaa niin, [Puhemies koputtaa] että opettajalla on tarvittavat keinot.

Kysymyksen käsittely päättyi.